4.11.2024

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Vastinekuuleminen 5.11.2024

Kommentteja hallituksen esityksestä laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta HE 106/2024 vp annettuihin lausuntoihin

Veronkorotukset ja niiden kohdentuminen

Verojaoston saamissa lausunnoissa ehdotettua väkevien alkoholijuomien alkoholiveron korotusta vuosille 2025–2027 sekä kannatetaan että vastustetaan. Sosiaali- ja terveysministeriö, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, A-klinikkasäätiö ja Suomen sosiaali ja terveys ry SOSTE kannattavat korotuksia, mutta katsovat, että korotusten tulisi koskea kaikki alkoholijuomia. Ehdotettua laajempaa veronkorotusta perustellaan sekä kansanterveydellisillä että valtiontaloudellisilla syillä. Etenkään etyylialkoholijuomaryhmään kuuluvien juomasekoitusten jättämiselle veronkorotuksen ulkopuolelle ei nähdä perusteita.

Suomen Alkoholijuomakauppa SAJK ry ja Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry vastustavat ehdotettua korotusta. Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry:n ja Kaupan liiton lausunnoissa alkoholiveron korotusten sitomista kuluttajahintaindeksin kehitykseen pidetään ongelmallisena. Kaupan liitto toteaa, että indeksisidonnaisuus ei huomioi naapurimaiden alkoholiverotasoja ja voi näin johtaa yllättävään ja jyrkkään verottoman matkustajatuonnin lisääntymiseen. Lisäksi Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto toteaa, että valmisteverojen inflaatiotarkistukset voivat nopeuttaa inflaatiota. Veronmaksajain keskusliitto kiinnittää huomiota siihen, ettei hallituksen esityksestä ilmene, miten indeksitarkistusten suhteen on määrä menetellä vuoden 2027 jälkeen.

Ehdotetut väkevien alkoholijuomien veronkorotukset ovat osa hallituksen keväällä päättämiä valtiontalouden sopeutustoimia, joilla lisätään valtion tuloja. Hallituksen keväinen päätös väkevien alkoholijuomien indeksikorotuksista kattaa hallituksen vuosille 2025–2027 antaman julkisen talouden suunnitelman ajanjakson. Kuluttajahintaindeksin ennustettuun kehitykseen sidotuilla vuosien 2025, 2026 ja 2027 korotuksilla säilytettäisiin korotusten kohteena olevien juomaryhmien alkoholiverojen tasot reaalisesti ennallaan. Veronkorotusten inflaatiota kiihdyttävä vaikutus jää marginaaliseksi, koska veronkorotukset koskevat niin pientä osaa kulutuksesta.

Alkoholiveron korotusten kohdistaminen väkeviin alkoholijuomiin on poliittinen päätös. Esityksen ehdotuksilla toteutettaisiin hallituksen päätös niissä rajoissa,

jotka alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta annettu neuvoston direktiivi 92/83/ETY asettaa eri juomaryhmien osalta. Esityksessä ehdotetaan, että etyylialkoholijuomaryhmään lisättäisiin erillinen tuoteryhmä yli 2,8 mutta enintään 10 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäville juomille. Tuoteryhmän verotaso olisi sama kuin nykyään kaikilla yli 2,8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävillä tuotteilla, joten vahvuudeltaan enintään 10-tilavuusprosenttiset juomat, kuten etyylialkoholipohjaiset juomasekoitukset, jäisivät veronkorotuksen ulkopuolelle. Kuten esityksessä todetaan, etyylialkoholipohjaisten ja käymisteitse valmistettujen juomasekoitusten (mm. long drink –juomien) veroero on jo nykyisin esimerkiksi 5,5-prosenttisten juomien kohdalla 1,3 euroa litralta, kun veroerossa otetaan huomioon se, että valmistevero sisältyy perusteeseen, josta arvonlisävero maksetaan. Jos veronkorotus kohdistettaisiin nyt myös alle 10-prosenttisiin etyylialkoholipohjaisiin juomasekoituksiin, veroero kasvaisi entisestään 1,5 euroon litralta. Kuluttajien kannalta kyse on kuitenkin suhteellisen samankaltaisista juomista, joita ei useinkaan käytännössä voida aistinvaraisesti erottaa toisistaan. Tämä puoltaa korotusten kohdistamista esityksen mukaisesti.

Matkustajatuonti

Kaupan liitto, MaRa ja SAJK katsovat veronkorotusten kasvattavan verotonta matkustajatuontia Suomeen. Alko toteaa, että matkustajatuonti Virosta ja Ruotsista on pandemian jälkeen lähtenyt vahvaan kasvuun.

Alkoholijuomien matkustajatuontia seurataan säännöllisesti toteutettavalla kyselytutkimuksella, jonka tulokset THL julkaisee. Matkustajatuonti on seurantatietojen mukaan ollut pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna laskussa. Koronapandemian matkustusrajoitukset vähensivät matkustajatuontia huomattavasti: sekä vuonna 2020 että 2021 matkustajatuonti puolittui edelliseen vuoteen verrattuna. Viime vuosina matkustajatuonti on elpynyt, mutta vuonna 2023 se oli edelleen noin viidenneksen matalammalla tasolla kuin ennen koronapandemiaa vuonna 2019.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, on mahdollista, että alkoholin matkustajatuonti kasvaa ehdotettujen korotusten seurauksena - erityisesti ottaen huomioon, että ehdotetut korotukset kohdistuvat väkeviin alkoholijuomiin, joiden osuus matkustajatuonnista on suurin. Toisaalta ehdotetut veronkorotukset on mitoitettu pieniksi: 1,3–1,8 prosenttia vuodessa ja yhteensä 4,6 prosenttia vuosien 2025–2027 aikana. Alkoholin kotimaisten hinta- ja saatavuusmuutosten ohella matkustajatuonnin määrään vaikuttavat monet muutkin tekijät, kuten alkoholin hintakehitys lähialueilla, kuten Virossa. Virossa alkoholiveroa korotettiin vuoden 2024 alusta noin 5 prosentilla, ja samanlaisista korotuksista vuosille 2025 ja 2026 on päätetty.

Pia Kivimies
neuvotteleva virkamies